

Stupavan

VYDÁVA MIESTNE KULTÚRNE STREDISKO V STUPAVE

Ročník IV.

Číslo 2

Štatút o ochrane životného prostredia v Stupave

Vydal : Miestny národný výbor Stupava

/pokračovanie/

Článok 9

Čistenie chodníkov

1. Organizácie, ktoré spravujú bytový fond alebo iný nehnuteľný majetok, ako aj súkromní vlastníci takéhoto majetku a majitelia rodinných domov sú povinní zabezpečiť chodník hraničiaci s nehnuteľnosťou, tiež príchodnosť /po celej šírke chodníka/, keď nie je chodník, tak pás zeme široký 1,5 m, hraničiaci s nehnuteľnosťou. Chodník musí byť riadne, v zime z neho odstránený sneh a pri poľadovici posypaný hmotami, ktoré zdršňujú námrazu, t.j. pieskom, prípadne vhodnou chemikáliou, soľou a pod. Ak sú na chodníkoch zriadené pásy zelene alebo kvetinové záhony majiteľmi, pokiaľ nájomníkmi domov /rodinné domy vo vilových štvrtiach/, sú títo povinní takéto plochy udržiavať, čistiť a kropiť.
2. Čistenie chodníkov môže vlastník /správca, užívateľ/ prípadne nemožnosti zveriť aj inej osobe k tomu spôsobilaj, alebo organizácii. Pokiaľ nie je čistením chodníkov poverený domovník, musí vlastník /správca, užívateľ/ vyvesiť oznámenie s uvedením mena a adresy osoby, poverenej čistením chodníkov a to v dome a na tom mieste, kde je umiestnený domový poriadok. Ak ide

o nezastavaný pozemok, oznámiť meno a adresu poverenej osoby odboru výstavby, obchodu a MH MNV v Stupave.

3. Chodníky sa musia čistiť denne. Čistením chodníkov sa rozumie povinnosť kropiť a zmetať, odstraňovať blato, sneh, odpady a inú nečistotu. Ak sú pre to podmienky /povrch chodníka, zdroj vody, dostatočná kapacita kanalizácie/, vykonáva sa čistenie umývaním alebo splachovaním. K splachovaniu a umývaniu možno použiť akúkoľvek vodu, pokiaľ negatívne neovplyvňuje životné prostredie a pracovné prostredie /§ 10 vyhl.č.45/1966 Zb./. Kropiť je zakázané pri nízkych teplotách, keď je nebezpečenstvo námrazy.
4. Zabezpečenie čistenia chodníkov pred obchodnými alebo prevádzkovými miestnosťami je povinnosťou obchodných a prevádzkových organizácií.
5. Smeti z chodníkov sa ukladajú do smetných nádob. Zakazuje sa smetie poťahovať na chodníkoch, alebo ho zhrnúť na okraj vozovky.
6. V zimnom období podľa potreby odstraňovať z chodníka sneh a v prípade námrazy túto odstraňovať, prípadne pri použití vhodných chemických prostriedkov /soľ a iné/ aj viackrát za deň po celej šírke chodníka. Sneh sa musí zhrnúť na okraj chodníka do hromád alebo 30 cm od okraja chodníka tak, aby bol voľný vstup do domov a inžinierskych sietí /kanalizácia, vodovod, plyn/.

Článok 10

Čistota a poriadok v domoch

1. Poriadok a čistotu v domoch upravuje domový poriadok.
  2. Užívateľia prevádzkových miestností sú povinní zabezpečiť riadne označenie prevádzky a starať sa o náležitú čistotu a úpravu výkladných skriň.
  3. Pod organizáciami tohoto štatútu sa rozumejú všetky hospodárske organizácie, úrady, inštitúcie a pod.
- II. ZHRMAŽĎOVANIE, ODVOZ A LIKVIDÁCIA PEVNÝCH DOMOVÝCH ODPADOV

Článok 11

Domové odpady

1. Jednou z najvýznamnejších zložiek miestneho odpadu sú pevné domové odpady. Ich zloženie je rôzne, podľa miesta i druhu sídliska. Závädnosti v pevných domových odpadkoch a jeho dopadu na hygienu životného prostredia sa však dosiaľ nevenuje náležitá pozornosť. Orgány NV, hospodárskych a iných organizácií, ako aj občania našej obce si musia byť vedomí, že v odpadkoch z domácností sú vytvárané viac-menej optimálne podmienky k vegetácii, poprípade k vytváraniu nebezpečných zárodkov. Dnešná modernizácia domácností má podstatný vplyv na skladbu pevných

(Pokr. na 2. str.)

SPOLOČENSKÁ KRONIKA

Sobášne sa II. štvrtroku 1987

4. apríla 1987	-	Ivan Morávek Zaneta Vrbová
4. apríla 1987	-	Dušan Križan Zuzana Živnerová
11. apríla 1987	-	Anton Vychytil Eva Tatayová
11. apríla 1987	-	Rastislav Vlasák Katarína Hardenová
18. apríla 1987	-	Jozef Novák Viera Brezovská
18. apríla 1987	-	Milan Fitz Dana Hermanová
25. apríla 1987	-	Ľudovít Besedič Renáta Zviráková
2. mája 1987	-	Marián Kráľovič Dana Ráčová
2. mája 1987	-	Miloš Bartek Iveta Belošičová
15. mája 1987	-	Milan Mezey Olga Buchtová
16. mája 1987	-	Peter Horčíčka Beata Ivicová
16. mája 1987	-	Milan Havran Zlita Pokorná
23. mája 1987	-	Ľuboš Beleš Iveta Debnárová
20. júna 1987	-	Pavel Blažíček Iveta Fišerová
20. júna 1987	-	Marian Lovecký Ružena Báštiová
27. júna 1987	-	Miroslav Habrek Magdaléna Kadlečovičová
27. júna 1987	-	RNDr. Marian Reichel Ing. Viera Tomášková
27. júna 1987	-	Jozef Salai Jana Landlová

Deti narodené v II. štvrtroku 1987

1. Brbúch Tomáš	16. februára 1987
2. Javorská Denisa	26. februára 1987
3. Ivanová Barbora	27. februára 1987
4. Frank Vladimír	1. marca 1987
5. Pavličková Petra	5. marca 1987
6. Jánošová Lucia	6. marca 1987
7. Gschwandtner Libor	7. marca 1987
8. Drahoš Adolf	9. marca 1987
9. Zelinková Veronika	22. marca 1987
10. Nemcová Martina	28. marca 1987
11. Tóth Lukáš	31. marca 1987
12. Suchovská Julia	31. marca 1987
13. Krhlová Zuzana	6. apríla 1987
14. Janata Peter	2. apríla 1987
15. Nemcová Miroslava	7. apríla 1987
16. Jablonická Petra	7. apríla 1987
17. Hartman Peter	23. marca 1987
18. Gurský Ján	12. apríla 1987
19. Fišerová Lenka	22. apríla 1987
20. Harašlínová Alexandra	25. apríla 1987
21. Chrupka Juraj	28. apríla 1987
22. Horínková Zuzana	19. apríla 1987
23. Braunecker Marek	8. mája 1987
24. Zárecký Marek	10. mája 1987
25. Lachkovič Michal	12. mája 1987
26. Michálek Martin	16. mája 1987
27. Kovačičová Miroslava	15. mája 1987
28. Zálešíková Michaela	21. mája 1987
29. Kubiš Marian	19. mája 1987
30. Lachkovič Matej	24. mája 1987

Štatút o ochrane životného prostredia v Stupave

(Dokonč. z 2. str.)

Článok 16

Skládky domových odpadkov

1. Miesto skládky určí stavebný úrad komisionálnym výberom miesta /stave-

niska/ po dohode s okr. hygienikom, pričom vzdialenosť skládky od súvislej bytovej zástavby a verejných komunikácií musí byť v súlade s miestnymi podmienkami.

2. Pri uskladňovaní odpadkov na verej-

nej skládke sú dopravovatelia povinní dodržiavať pokyny zamestnancov /správcu smetiska/, ktorí sú poverení dozorom na skládke.

3. Pri uskladňovaní odpadkov na organizovaných skládkach treba postupovať podľa prevádzkového poriadku smetiska.
4. Odvážať a ukladať domové odpady a iné odpadové hmoty na iné miesta, než sú na tieto účely vyhradené, nie je prípustné.
5. Organizácie a občania, ktorí vyvážajú na verejné skládky priemyselný,

alebo komunálny odpad, sú povinní platiť správcovi skládky schválený poplatok na jej udržiavanie.

Článok 17

Účtovanie odvozu domových odpadkov

1. Odvoz domových odpadkov a ostatných prác s tým spojených účtujú OPKS podľa platných cenových predpisov.

/pokračovanie v budúcom čísle/

K životnému jubileu nášho rodáka — národného umelca JOZEFA KOSTKU

Národný umelec, akademický sochár Jozef Kostka /narodený 29.1.1912 v Stupave/ sa nedávno dožil významného životného jubileu 75 rokov. Pochádza z rodiny ľudového džbankára z Marianky. Prvé dotyky s hlinou a keramikou prácou popri rodičovskom dome sačil predovšetkým v dielni svojho strýka národného umelca Ferdiša Kostku v Stupave. Odborne sa školil na Umelecko-prírodnej škole v Brne v rokoch 1929-33 a na Vysokej škole umeleckého priemyslu v Prahe v r. 1933-38. Svoje umelecké štúdium završil v Paríži, kde v roku 1938-39 absolvoval ročný štipendijný pobyt na École des Beaux-Arts.

Od začiatku štyridsiatych rokov významne prispieva k rozvoju moderného slovenského výtvarného umenia. Po prvých komorných prácach, v ktorých rieši vlastný spôsob sochárskej modelácie povrchu v r. 1946 sa dostáva k prvým monumentálnym realizáciám /pomník Vítazstvo umiestnený pred SF v Bratislave realizovaný v r. 1946-49/.

Jozef Kostka získal v priebehu nasledujúcich rokov a desaťročí za svoje diela rad cien a uznání, z ktorých treba vyzdvihnúť titul laureáta Štátnej ceny K. Gottwalda z r. 1952, titul zaslúžilého umelca udelený v roku 1962. Čestný titul národný umelec udelili J. Kostkovi v r. 1967. Veľká je jeho zásluha aj v organizovaní slovenského umeleckého školstva ako aj umeleckého života. Stal sa jedným zo zakladateľov, dlhoročným rektorom a profesorom Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave, zakladajúcim členom Zväzu slovenských výtvarných umelcov.

Sochárske dielo národného umelca Josefa Kostku svojimi umeleckými hodnotami, stalo sa príkladnou syntézou moderného a tradičného v slovenskej plastike. Jeho meno a tvorba stali sa trvalým pojmom súčasného slovenského výtvarného umenia a kultúry.

JT

Vydalo Miestne kultúrne stredisko v Stupave.

Povolené ONV Bratislava-viedek

— odb. kult. pod. čís. Kult. 3-15/III-1984.

Nepredajné!

Z histórie boja KSČ v Stupave za sociálnu spravodlivosť

/pokračovanie/

Ako sa ukázalo stranícka organizácia mala správne zameranú svoju činnosť z ideového a politického hľadiska a svojimi opatreniami ju aj v dennom živote uskutočňovala. Preto si veľmi rýchlo získala robotníkov, malých roľníkov a najchudobnejších obyvateľov obce. To sa prejavilo aj na výsledku volieb v roku 1925, keď získala najviac hlasov. Miestnym orgánom - notárskemu úradu a žandárom, nebol ľahostajný rast popularity straníckej organizácie v Stupave. Preto zastrašovali voličov, ktorí boli rozhodnutí odovzdať hlas pre kandidátku komunistickej strany vo voľbách do obecných zastupiteľstiev v roku 1927. Krátko pred týmito voľbami bezdôvodne pozatvárali viacerých komunistov na niekoľko dní. Dosiahli ovplyvnenie mienky niektorých voličov o komunistickej kandidátke, čo sa prejavilo na výsledku odovzdaných hlasov, ktorých bolo menej v porovnaní s voľbami predošlými.

Aj napriek tomu druhým miestostarostom sa stal predseda komunistickej straníckej organizácie OPAVSKÝ Jozef a členovia v obecnom zastupiteľstve za komunistickú stranu boli zynení maloroľníci MOZA Anton a IVÁK Štefan a robotník ŠTEFA Pavel st. Dokladom o tomto je tablo všetkých členov obecného zastupiteľstva z uvedeného volebného obdobia, ktoré sa dodnes zachovalo.

Stranícka organizácia v Stupave sa usilovala zjednocovať všetky sily robotníkov a malých roľníkov, aby sa mohli riešiť problémy, v ktorých sa títo nachádzali. Za účelom budovania jednoty boli využívané také príležitosti ako bolo organizovanie spoločného oslavenia prvomájových osláv so sociál-

Š T E F A Pavel
robotník, zakladajúci
člen KSČ "BUNKA LENIN"
1925
člen obecného zastupiteľstva za KSČ r.1927

nodemokratickou organizáciou. Úsilie o spoločný postup dvoch robotníckych strán - komunistov a sociálnych demokratov - však narážal na mnohé prekážky, ktoré vychádzali najmä od niektorých oportunistických predákov soc. dem. strany. K vytváraniu jednotného postupu predsa len postupne dochádzalo. Nutnosť po jednote bola vyvolávaná prehľbujúcimi sa rozpormi kapitalistického zriadenia, prehľbovaním vykorisťovania, rastom daňového bremena na malých roľníkov, čo sa obzvlášť prejavilo v období svetovej hospodárskej krízy. Príchodom fašistov k moci v Nemecku vzniklo nebezpečenstvo ohrozenia CSR, čo vyvolávalo oprávnené obavy,

O P A V S K Ý Jozef
murár, prvý predseda
KSČ "BUNKA LENIN"
1925
miestostarosta za
KSČ v roku 1927

M Ó Z A Antonín
maloroľník, zakladajúci
člen KSČ "BUNKA LENIN"
1925
člen obecného zastupiteľstva za KSČ r.1927

ako to aj neskorší vývoj potvrdil, o bezpečnosť republiky. V Stupave došlo k významnej udalosti koncom roku 1929 končilo sa s výstavbou cementárne a v roku 1930 došlo k zahájeniu výroby portlandského cementu. Táto udalosť citeľne ovplyvnila vývoj spoločenských a sociálnych pomerov v Stupave a okolí.

Cementáreň bola postavená na pozemkoch grófa Károlyiho. Za predaj pozemkov gróf obdržal veľkú sumu peňazí, okrem toho získal aj členstvo v správnej rade. Záujem postaviť cementáreň mala banka UNION na ktorú bol zainteresovaný aj rakúsky kapitál.

S výstavbou sa započalo v čase, keď vznikla svetová hospodárska kríza, v jej dôsledku sa zastavili fabriky. Nezamestnanosť narastala hrozivým tempom. A práve v tom čase došlo k výstavbe cementárne. Zásluha zato sa prisudzovala advokátovi Ivenovi DEREROVI, že stupavským robotníkom dal prácu. Túto demagogickým zámernom rozširovali oportunistickí predáci miestnej reformistickej organizácie, získal takto politický vplyv na robotníkov. V skutočnosti cementáreň mohla byť postavená len za predpokladu, že aj v krízovom období musel vložený kapitál UNION banky na jej výstavbu dosiahnuť zisk. A tento bol zaručený v kvalitných surovinových zdrojoch, v lacných pracovných silách a výhodnej doprave s blízkosťou ku priemyslým strediskám. Tieto faktory rozhodovali o možnosti vyrábať kvalitný cement a dať možnosť jeho odbytu. Dr. DERER, pravcový sociálny demokrat, veľký odporca komunizmu tiež neobíšiel nasucho. Za jeho advokátske služby pri osúladovaní ziskuchtivých záujmov medzi UNION bankou a grófom Károlyim obdržal 180 tis. Kčs, čo bola na tú dobu značná suma peňazí. Gróf Károlyi a Dr. Déer sa stali akcionármi cementárne.

Positívny vplyv cementárne na vývoj robotníckeho myslenia sa objektívne prejavoval v tom, že priemyselná výroba cementu sústreďovala robotníkov na pracoviská, ktoré boli navzájom na seba závislé - hliník, kameňolom a fiálna výroba cementu. Takto sa medzi robotníkmi tvorilo uvedomenie spoločného záujmu a robotnícka solidarita na obranu proti kapitalistickému vykorisťovaniu. Cementáreň ďalej mala aj pozitívny vplyv na spoločenský život v Stupave a okolí. Vytvorila sa pomerne ši-

I V Á K Štefan
maloroľník, zakladajúci člen KSČ
"BUNKA LENIN"
1925
člen obec.zast.za
KSČ rok 1927

roká základňa organizovanej mládeže, najmä robotníckej. Jej aktivita sa prejavovala v kultúrnej oblasti telovýchovnej činnosti v Robotníckej telocvičnej jednote. Pravidelne sa hrávali divadla, dobre bola navštevovaná aj robotnícka knižnica. Medzi robotníckou mládežou angažovanú činnosť vyvíjal ako jediný učiteľ Ján Nálepka. Zaslúžil sa o jej kultúrny rast. Na druhej strane zasa toto robotnícke prostredie ovplyvňovalo vlastenecké ctenie Jána Nálepku. Nepochybne prispelo k tomu, aby sa mohol v osudovej chvíli svojho života a boja našich národov dôsledne a včas rozhodnúť a postaviť sa na stra-

Tokrač. na 4. str.

nu pokroku v protifašistickom boji, ako to urobil na Ukrajine, keď ako dôstojník slovenskej armády prešiel k sovietskym partizánom. Je treba oceniť aj tú skutočnosť, že ako pri výstavbe cementárne, tak i v jej prevádzke pracovalo viacero českých kvalifikovaných robotníkov a majstrov od ktorých stupavskí robotníci získali cenné poznatky pre výrobu tak i zo života robotníkov v Čechách. To malo kladný vplyv na formovanie a prehĺbovanie bratského vzťahu k Českej robotníckej triede.

Takto popri pôsobení činnosti straníckej organizácie "BUNKA LENIN" sa v cementárni postupne utváralo

stredisko pokrokovej činnosti robotníckeho myslenia, ktoré malo určujúci vplyv pre Stupavu a okolie, ako to aj vývoj udalostí v tridsiatych rokoch až do oslobodenia plne potvrdzuje.

Spoločným postupom sa demonštrovala sila a odhodlanie bojovať za spravodlivé požiadavky. Preto sa aj na májových oslavách poriadaných komunistami v Stupave zúčastňovali aj komunisti zo Záhorskej Bystrice a ďalších okolitých obcí. Spoločný jednotný postup najviac zabezpečoval úspešné riešenie oprávnených požiadaviek pracujúcich. Týmto otázkami sa zaoberal aj VI. zjazd Komunistickej strany Československa. V zmysle uznesenia tohto zjazdu robotníci v Stupave sa domáhali splnenia svojich sociálnych požiadaviek na panstve grofa Károlyiho. V roku 1931 boli mzdy lesných robotníkov znížené len na 3.- kša za porazenie 1 m3 dreva. Komunisti vytvorili štrajkový výbor, zástavili prácu a prehľadili, že za takých platových podmienok sa nebude ďalej pracovať. Vďaka spoločnému postupu grof Károlyi bol nútený zvýšiť mzdu za troch na päť korún.

Svetová hospodárska kríza 1929 - 1933 mala za následok rast nezamestnanosti, zhoršovanie sociálneho postavenia robotníkov a malých roľníkov. Sociálna tvrdosť sa osobitne prejavovala v robotníckych rodinách, v ktorých životelia boli bez práce, nezamestnaní. Stále obtiažnejšie bolo žiť s prácou, muselo sa za ňou chodiť ďaleko od domova. To malo aj záporný dopad na organizačnú činnosť straníckej organizácie v Stupave. Do funkcie predsedu straníckej organizácie bol zvolený v roku 1933 pomerne mladý robotník súdruh Skrovan Albert, ktorý mal pracovnú príležitosť v Stupave. Avšak ani v čase pôsobenia svetovej hospodárskej krízy, marxisticko-leninské idey nestráčili svoju príznačnosť na robotníkov a malých roľníkov. Najviedomejší z nich rozširovali rady KSC. V tom čase do Komunistickej strany v Stupave vstúpili robotníci: Alojz Maroš, Ján Brbúch a maloroľníci Kovačovský Ján, Malec Albert.

Rozširovaním členskej základne, najmä mladými robotníkmi dochádza v roku 1937 k výraznému oživeniu činnosti straníckej organizácie. Boli to súdruhovia: János Arnold, Bobák Štefan, Šindelár Karol, Štefa Pavol, Stefanovič Ján, Chalupka Jozef, Skrovan Tomáš, Harsáni Teofil a Sonnenschein Valter.

Nad republikou sa stále viac sťahovali mraky bezprostredného fašistického ohrozenia a toto rozhodnutie mladých robotníkov vstúpiť do komunistickej strany bolo príkladným činom a presvedčivým dôkazom ideového a politického uvedomenia. Na riadnej schôdzi v roku 1937 za predsedu straníckej organizácie bol zvolený s. Arnold János.

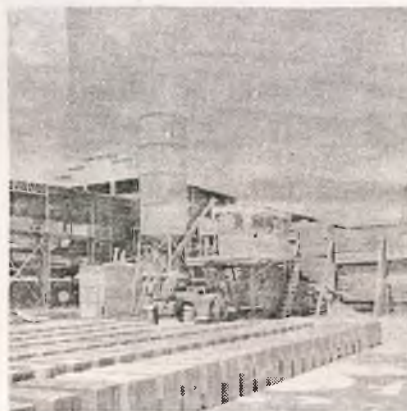
Pre formovanie komunistickeho uvedomenia, najmä mladých súdruhov, malo mimoriadny význam vysielanie a pravidelné počúvanie moskovského rozhlasu zo stanice rádio Moskva, Solianka 12. Počúvanie sa uskutočňovalo v skupinke, o čom sa robili besedy a rozširovali sa informácie.

Na mladých robotníkov pred ich vstupom do KS Stupava, kladne vplývala politická výchova uskutočňovaná v organizácii RTJ. Tú veľkú výchovnú činnosť vyvíjal najmä učiteľ Ján Nálepka, hrdina ZSSR a S.P. Osobne viedol jednotlivé hodiny cvičenia. Vyznačoval sa dobrými charakterovými vlastnosťami, pevnou disciplínou, bol čestný, priamy a mal súdružský vzťah ku všetkým, ktorých viedol. Jeho kladné vlastnosti,

ktoré sa u neho výrazne prejavovali, stávali sa pre každého vzorom.

V ideovo-politickej a výchovnej činnosti dostávala stranícka organizácia účinnú pomoc od Oblastného výboru z Bratislavy. Na členskú a verejnú schôdzu strany boli do Stupavy delegovaní vyspeli a vďelní súdruhovia. Tak napr. na verejnú schôdzu strany v roku 1937 bol delegovaný spisovateľ s. Ján POHON. Predniesol prednášku o ľudskom boji španielskeho ľudu. Po prednáške sa pričočilo k organizovaniu pomoci pre účastníkov bojov, ktorí bojovali na strane španielskeho ľudu. Zo zbierok sa vyhotovili balíčky cigariet, ktoré im boli posielané aj s listami, v ktorých bola vyslovená morálna podpora k ich rozhodnutiu bojovať na strane španielskeho ľudu. Zo Stupavy sa zúčastnili bojov v Španielsku Jozef SOBOLIT, na ktorého adresu bola posielaná uvedená organizovaná pomoc.

Koncom roka 1937 ÚV KSČ vytýčil úlohu budovania jednotného ľudového frontu na obranu republiky a zabezpečenie základných sociálnych požiadaviek pracujúcich. V znamení tohto uznesenia sa organizovali oslavy 1. mája

Cementáreň Stupava

ja 1938 v Stupave. Tento 1. máj bol prejavom jednotnej ideovej zomknutosti, pod heslom "BRÁNIŤ A UBRÁNIŤ REPUBLIKU PROTI FAŠIZMU". Aj účasť, čo do počtu bola väčšia ako na predošlých prvomájových oslavách. Na tomto prvom máji pod komunistickeho zástavu pochodoval aj učiteľ Ján Nálepka v čele májového sprievodu. Z osláv 1. mája v r. 1938 sa zachovala skupinová fotografia, na ktorej medzi robotníkmi mládežou v strede, je učiteľ Ján NÁLEPKA.

V druhej polovici roku 1938, po mníchovskej zrade, udalosti, ich vývoj dostávali "rychlejší spád". Došlo k rozbitiu Československej republiky. Dňa 6. októbra sa uskutočnilo nastolenie fašistickej diktatúry. Komunistickej strane bola postavená pred nové úlohy - prechod do ilegality.

Oblastný výbor strany, krátko pred vydaním zákazu KSC, zvolal 9. okt. 1938 zasadnutie, rozšírené o zástupcov vybraných ZO KSC. Za stranícku organizáciu Stupava sa zúčastnil Pavel Štefa ml. V hlavnom prejave, ktorý predniesol s. Štefan Major, bola vykonaná hlboká analýza domácej a medzinárodnej situácie, v ktorej sa Československo ocitlo. Na záver bolo doporučené pripraviť stranícku organizáciu na prechod do ilegality. Hlavným bolo - zabrániť fašistickým úradom zomcnenia sa dôležitých straníckych materiálov - najmä zoznamu členov strany, legitímácie a pod.

Po skončení tohoto zasadnutia bola polícia na schodišti, kde viedla osobnú prehliadku každého účastníka tohto zasadnutia. Toho dňa večer, Tiso-va fašistická vláda oznámila, že komunistickej strane na Slovensku je postavená mimo zákon, tým bol vyslovený zákaz legálnej činnosti.

ZO strany v Stupave, hneď po uvedenom zasadnutí prikročila k realizácii stanovených opatrení. Zlikvidované boli písomné materiály, zápisnice,

zoznamy a pod. Červenú zástavu straníckej organizácie BUNKA LENIN Stupava, uloženú u s. Jána Volnara, poverení súdruhovia K. Šindelár a Pavel Štefa ml. od nenovného prevzali s úlohou bezpečne ju uložiť na neznámom mieste. Pavel Štefa ml. sa podujal zástavu uschovať u seba, keďže boli u neho aj ostatné stranícké materiály, ako pečiarka, marxleninská literatúra, rozmožovací skrinka a ďalšie. Uvedený materiál bol potrebný pre ilegálnu prácu straníckej organizácie a preto jeho bezpečné ukrytie muselo byť prevádzané tak, aby sa nemohol dostať do rúk nepovolným. Do tejto úlohy bola zapojená celá rodina Pavla ŠTEFU, i so švagrom TOHOM Fr., ktorý býval v ich spoločnej domácnosti. Ako sa ukázalo, s týmto materiálmi sa narábalo dôsledne a zodpovedne. Dokazujú to skutočnosti, že pri viacerých domových prehliadkach, ktoré nasledovali, najmä potom, keď došlo k zatknutiu Pavla Štefu ml., žandári nevedeli nič nájsť, proti knižky sa čítali a protifašistické letáky sa rozmnožovali a rozširovali ďalej. Červená zástava bola bezpečne ukrytá až do príchodu Červenej armády a prvé jej legálne použitie bolo, keď pod touto zástavou boli 4.4.1945 pochovaní vojaci ČA, ktorí padli v boji za oslobodzovanie Stupavy.

Nástupom fašizmu k moci bolo zne-možnené prevádzať legálnu činnosť, ale činnosť KS sa nezastavila. Musela však vo svojej činnosti uplatniť nové formy práce.

Po zasadnutí Oblastného výboru strany v Bratislave v októbri 1938, ilegálne vedenie strany v Bratislave tak asi do mesiaca poverilo s. Jozefa VČCERU osobne odovzdať základnej organizácii v Stupave inštruktáž k ilegálnej práci. Do Stupavy v tom čase prichádzali aj ďalší súdruhovia vo veci organizovania ilegálnej protifašistickej činnosti. Boli to súdruhovia: HORÁK Bedřich, SABO Ján, DOBRUCKÝ Viliam, avšak sústavne bol v straníckom kontakte so stupavskou organizáciou po celú dobu fašizmu s. Jozef VČCERA.

pokrm. v budícom čísle /ZO-KSS v Stupave

Čo mám rada a prečo?

Mám rada cukríky, pretože sú sladké a majú dobrú chuť. A ešte majú jednu výhodu, že keď ich veľa zjem, pokazia sa mi zuby, vypadnú mi a nebudem si ich musieť čistiť a narastú mi krajšie a lepšie. A bez zubov budem určite ťušať a nebudem musieť v škole čítať. A keďže aj doma pri utieraní riadu musím stále rečniť, nebudem musieť ani utierať riad, lebo nebudem môcť rečniť. Mamička mi totiž stále hovorí, že by som bez rečenia určite nemohla ani potierať riad.

Cukríky sú liekom, lebo keď si dám cukrík, hneď mám lepší náladu. Niekedy si dávam cukríky aj do rožka, aby mi lepšie chutil a minule skoro otecko odmiet, keď som si dala cukrík do vody, aby som si urobila džús. Otecko cukríky nenávidí a nemá rád, keď ich veľa jem, vraj sa mi pokazia zuby. Ale ja ich naviďm.

Perebné cukríky, napríklad lentilky jem tak, aby som nezjedla za sebou také farby, ktoré sa k sebe nehodia, lebo chcem, aby sa mi v bruchu urobili pekné korálky. A na korálky treba predsa čo najviac cukríkov, no nie? Okrem toho cukríky sú veľmi praktické, lebo sú malé. Napríklad taká dorta je z tohoto hľadiska úplne nepraktická. Nedá sa njsť celá naraz a boli od nej brucho. A najlepšie je predsa len čerstvá, takže ju treba zjesť hneď a celú.

Ocko mi hovorí, že keď sa mi pokazia zuby, budú sa mi deti smiať. To budem asi veľmi smutná a aby sa mi zlepšila náleđa, budem si musieť dať naraz viac cukríkov. Ako sa potom mám odnaučiť jesť cukríky?

Dá sa to vôbec, deti?

Vladka Pšenková
9 rokov
KSU Stupava

Pred ukončením roku každý dobrý hospodár si kladie otázku - aký bude ten nový, nasledujúci rok, čo robil dobre, nedostatočne, akých chýb a nedostatkov sa vo svojej práci dopustil. Aj v našej jednotke Pomocníkov Verejnej bezpečnosti v Stupave v tomto duchu prehodnocujeme svoju prácu. Na tieto a mnohé iné otázky by si mal odpovedať každý náš člen a každý statočný človek bez ohľadu na to, kde a na akom úseku pracuje a akým smerom bude v nasledujúcom roku pracovať.

V priebehu tohoročných školení našej jednotky sme si aj my členovia PS - VB v Stupave kládli takéto otázky. Pri bilančovaní výsledkov našej spoločnej práce v rámci Obvodného oddelenia Verejnej bezpečnosti Zohor sme konštatovali, že to bol pre nás významný rok. Pripomenuli sme si v ňom 35. výročie vzniku našej jednotky PS - VB Stupava. Včas sme prikrčili k rozpracovaniu záverov XVII. zjazdu KSC a KSS na podmienky našej jednotky, čo nám umožnilo urobiť aj včasné a neodkladné opatrenia na ich realizáciu v praktickej činnosti. V náväznosti na uznesenia okresnej a krajskej konferencie členov Pomocnej stráže Verejnej bezpečnosti po XVII. zjazde KSC sa stali základňou, smernicou vylepšovania práce našej jednotky v Stupave. V týchto intenciaciach sa venuje neustála pozornosť rozširovaniu jednotky o nových pomocníkov, jej politickému a odbornému rastu, zapájania sa do plnenia úloh našej jednotky v Stupave. Na úseku celospoločenského života - činnosti sa nám darí neustále rozširovať a zlepšovať podmienky pre výkon služby. Môžeme zodpovedne prehlásiť, že rok 1986 bol práve na tomto úseku veľmi prospešný. Je rozhodujúce, že plnením tejto úlohy sa významnou mierou prichádzame o udržiavanie verejného poriadku a proti rozkrádaniu majetku v socialistickom vlastníctve. To však neznamená, aby sme upadli do stavu sebauspokojenia. Práve opačne, musíme sa usilovať vykonávať našu službu zodpovednejšie, pristupovať náročnejšie k plneniu vytýčených úloh a hľadať stále nové podnety - formy pre vylepšovanie našej práce.

V tomto roku - druhom do roku ôsmeho výročia v celom národnom hospodárstve nás čakajú neľahké úlohy. Ich splnenie si vyžaduje kus obetavej a statočnej práce. To si musíme uvedomiť práve teraz, nakoľko to vyplýva z poslania našej dobrovoľnej činnosti. Keď však vykonáme z takéhoto pohľadu podrobnú analýzu zistíme, že ešte nie je všetko v poriadku, že ešte je čo naprávať a odstraňovať.

Predovšetkým pôjde o to zaoberať sa otázkou vzájomných vzťahov medzi členmi jednotky ako aj spoločnosťami. Predovšetkým si treba všimnúť ako sa dodržiavajú platné zákonné ustanovenia. Zamyslieť sa budeme musieť aj nad otázkou, čo urobíme na úseku preventívnych opatrení, aby sa dodržiavali zákonné ustanovenia a predchádzalo sa porušovaniu verejného poriadku a trestnej činnosti.

Pri takej veľkej členskej základni akú má jednotka Pomocníkov VB v Stupave, by nemal ani jeden člen zabúdať na to, že hlavným činiteľom je nesporné človek, kvalita jeho myslenia a konania. V súčasnosti je to našou najdôležitejšou úlohou. Treba

neustále zvyšovať - skvalitňovať úroveň každého jednotlivca a celého kolektívu - tvorivú prácu v celej jednotke. V hlavných úlohách našej jednotky po XVII. zjazde KSC a zjazde KSS sme si vytýčili, že hlavnú pozornosť zameráme na ochranu majetku v socialistickom vlastníctve a majetku vo vlastníctve osobnom. Preventívna výchova občanov sa dostáva do popredných úloh našej jednotky. Plne si uvedomujeme, že k dobrému výkonu služby každého pomocníka VB je nanejvýš potrebné dobre ovládať svoje práva a povinnosti. V praxi sa presvedčujeme čo znamená neznalosť svojich práv a povinností, ako sa to odráža v násoroch občanov na prácu a činnosť celej jednotky, ako občania zvyšujú zvyčajne obecnú, prevážne negatívne porušenie práv jednotlivých členov PS VB.

Veľkej pomoci sa nám dostáva z Obvodného oddelenia Verejnej bezpečnosti v Zohore a MNV v Stupave. Túto pomoc si musíme plne uvedomiť a nesklamáť dôveru, ktorú v nás vkladajú. Pôjde predovšetkým o to, aby sme všetci členovia jednotky pomocníkov Verejnej bezpečnosti v Stupave, pri príležitosti 35. výročia vzniku - ustanovenia našej jednotky v roku 1952 uvedomili potrebu rozvoja politicko-spoločenských metód riadenia a našej zodpovednosti za úspešný rozvoj našej spoločnosti v socialistickej vlasti.

Nezabúdame ani na tých, ktorí sa v prvých rokoch po ustanovení našej jednotky pričínili o jej rozvoj. Tak napríklad treba oceniť obetavú prácu súdruha Tomáša Grambličku, ktorý od roku 1954 bol vedúcim jednotky až do roku 1986. Za ten čas naša jednotka pomocníkov Verejnej bezpečnosti v Stupave sa umiestnila v socialistickej súťaži ako Vzorná jednotka roku 1962. V tejto súťaži sme sa čestne umiestnili celkom päťkrát.

Teraz sa naša jednotka skladá z 11 členov a 3 zaslúžilých pomocníkov. Priemerná veková hranica členov jednotky sa pohybuje okolo 40 rokov, čo dáva predpoklady úspešnosti zámkov našej jednotky ako celku proti rušiteľom verejného poriadku a páchatelom trestnej činnosti, najmä trestnej činnosti násilnej.

Členom jednotky PS VB v Stupave som od roku 1956 a v roku 1986 som bol poverený riadením a vedením tejto jednotky. Pri príležitosti 42. výročia oslobodenia našej vlasti Sovietskou armádou sme si všetci členovia našej jednotky predsavzali nesklamáť dôveru MNV v Stupave ako aj dôveru Obvodného oddelenia Verejnej bezpečnosti v Zohore vkladajú do našej práce a činnosti pri ochrane verejného poriadku a v boji proti trestnej činnosti.

Moza Ján
vedúci jednotky PS-VB
v Stupave

Pozor na kliešte!

Každé ročné obdobie má svoje radosti, ale aj nebezpečia, ktoré na človeka číhajú. Keď sa príroda zobúda so svojho zimného spánku a človek ju vyhľadáva pre rekreáciu, zber lesných plodín, alebo pre prácu v lesoch pomnožujú sa aj kliešte /Ixodes ricinus/, ktoré v niektorých oblastiach našej vlasti prenášajú vírus, zapríčínujúci zápal centrálneho nervového systému, tzv. kliešťovú encefalitídu. Vírus kliešťovej encefalitídy koluje v prírode. Nositeľmi vírusu sú divoko žijúci cicavci, menovite drobní hlodavci a vtáci v lesoch a v krovinatých častiach prírody. Kolobehu vírusu v prírode sa súčasťujú aj hospodárske zvieratá, ktoré sa v týchto oblastiach pasú. Z týchto zvierat sa vírus prenáša na človeka kliešťom, ktorý sa infikuje vírusom pri cicaní krvi zo zvierata. Človek sa infikuje prísaním kliešťa, ktorý je infikovaný vírusom. Druhým spôsobom prenosu - však omnoho zriedkavejšom - je konzumom surového, nepasterizovaného, alebo neprevareného mlieka z kraví, alebo častejšie kôš, ktoré sa nakazili na pastvinách.

Sezónny výskyt kliešťovej encefalitídy súvisí s cyklom aktivity kliešťať, to je od apríla do polovice októbra s maximálnym výskytom kliešťať na začiatku júna a postupným ubývaním v júli a auguste a s druhým vzostupom v septembri. Výskyt kliešťovej encefalitídy v jednotlivých rokoch je závislý od množstva kliešťať a od množstva drobných zvierat. Takzvané vysie roky s premožením hlodavcov bývajú v nasledujúcom roku príčinou zvýšeného výskytu kliešťovej encefalitídy.

Tak ako pred každým nákazlivým ochorením, dá sa ochrániť aj pred kliešťovým zápalom mozgu a mozgovieňoch obalov. Pri dlhodobom pobyte v zamorenom prostredí treba sa vhodne obliecť, tak, aby bola kliešťatu daná čo najmenšia možnosť dostať sa na telo. Najvhodnejší odev je kombinéza s dobre priliehajúcimi nohaviciami a rukávami, vysoké topánky, pokrývka hlavy. Lesní robotníci sú sáčkovatí proti kliešťovej encefalitíde.

No ani ochranný odev, ani očkovanie nemôže nahradiť vzájomné dôkladné preskúmanie sa po návrate s lesa a opatrné odstránenie prísátého kliešťať. Kliešte treba hľadať po celom tele predovšetkým v rozkroku a v podpazuší. Na prísáté kliešte treba priložiť vatú, namočenú v teplom oleji, aby sa kliešte udušilo a potom jemnými otáčavými pohybmi ho vytiahnuť.

Kliešťová encefalitída je závažné infekčné ochorenie, ktoré si zasluhuje patričnú pozornosť a liečbu.

MUDr. Bedřich Bagar
vedúci lekář oddelenia
štravovnej výchovy OÚNE

domových odpadkov, vyskytujúcich sa najmä na sídliskách. Z hygienického hľadiska je tento odpad, v ktorom sú i zvyšky jedál a skazené potraviny, ktoré pri diaľkovom vykurovaní nie je možné v domácnosti likvidovať, omnoho závažnejší. Organické látky, nachádzajúce sa v odpade, znehňajú a nepríjemne zapáchajú. Sú liahňou mŕch a živnou pôdou pre rozličné baktérie a plesne. Z hľadiska týchto a ďalších dôvodov treba preto v našej obci zabezpečiť také odstraňovanie domácich odpadkov, ktoré by podstatne obmedzilo ich negatívny dopad na životné prostredie našej obce. Znamená to ich urýchlené odstraňovanie z bytov, vyhovujúce uskladnenie do doby odvozu, zabezpečenie odvozu aspoň 2 razy týždenne tam, kde je to potrebné a ich likvidáciu jednotne určeným spôsobom.

- Za domové odpady sa považujú s výnimkou vecí vymenovaných v odst.3, v sypkom stave, ktoré je možné bez ťažkostí vysypať a nepoškodzujú nádobu,
  - smeti
  - popol
  - škvára z domácností
  - črpy
  - pevné a kuchynské odpady
  - rôzne vyradené predmety a hmoty, ktoré sa vyskytujú pri obvyklom hospodárení v domácnosti.
- Do domových odpadkov nepatria najmä:
  - zberné suroviny, ako kovy, papier, textil, guma, korok, fľaše, kosti, kožky a perie, ktorých zber je podľa vyhl.č. 335/1954 Ú.v. a vlád. nariadenia č. 68/1960 Zb. organizovaný,
  - odpady vhodné na kŕmenie hospodárskych zvierat podľa vyhl.číslo 190/1954 Ú.v.
  - semina, svyšky stavenín a iných remeselníckych prác, objemné predmety, odpady prevádzok skladišť, predajní, poľnohospodárskych usadielostí, škvára a odpady z podnikových kotolní, tekuté látky, kyseliny a pod.

O odvoz takýchto látok sa starajú prevádzkovatelia na miesta určené MNV, buď v rámci vlastnej činnosti, alebo objednávkou u OPKS Bratislava-vidiek v Pezinku.

Ďalej sú to :

- uhynuté zvieratá a látky odpudzujúce
- odpadové oleje, pohonné hmoty a tekuté palivá
- tuky a mazadlá
- tekuté látky prchavé, žieravé, ľahko zápalné alebo výbušné
- látky jedovaté a zdravotne závažný odpad, napr. zo zdravotníckych zariadení a ľudskému zdraviu škodlivé alebo inak nebezpečné látky - obsah šúmp.

Odstránenie takýchto odpadkov podľa lieha zvláštnym predpisom a pokynom

Článok 12

Odvoz domových odpadkov

- Domové odpady v Stupave pravidelne odváza OPKS Bratislava-vidiek v Malackách zo zberných nádob na základe jednorázovej povinnej prihlášky majiteľa, správcu domu /výnimočne užívateľa/ okrem tých častí, kde pravidelný odvoz nie je zavedený. Domové odpady sa odvážajú pravidelne podľa pracovných plánov, najmenej však raz týždenne.
- Ak neobjednal majiteľ, správca alebo užívateľ domu - bytu pravidelný odvoz odpadkov u OPKS Malacká, zabezpečia tento službu OPKS na príkaz odboru výstavby, obchodu a LH MNV na náklady majiteľa domu. Prevzatím odpadkov na odvoz sa tieto stávajú majetkom OPKS.
- Mimoriadny odvoz sa vykonáva :
  - u domových odpadkov, ktoré nie je dovolené ukladať do zberných nádob /viď II.článok 1, odst.3 štatútu/ na náklady toho, koho činnosťou tento vznikol. Takého druhu odpady sa vyvážajú len do priestorov určených odborom výstavby MNV.

Článok 13

Povinnosti majiteľa objektu

- Majiteľ objektu je povinný objednať u OPKS odvoz domových odpadkov s uvedením počtu zberných nádob tak, aby k miestu nakládky bolo čo najbližšie, zabezpečiť riadne uskladnenie odpadkov a dbať, aby tieto boli na odvoz riadne pripravené.
- Počet potrebných zberných nádob pre odvoz domových odpadkov určí majiteľ domu, resp. iného objektu po dohode s OPKS podľa množstva očakávaného odpadu a frekvencie jeho odvozu.

Článok 14

Umiestnenie zberných nádob

- Majiteľ alebo správca domu je povinný vybrať miesto pre zberné nádoby tak, aby boli prístupné, odkiaľ možno bez časových strát a zvláštnych ťažkostí nádoby vynášať. Pri určení miesta treba dodržiavať hygienické a estetické zásady a dbať hlavne na to, aby :
  - neboli rušený vzhľad okolia
  - neboli zberné nádoby umiestnené priamo pod oknami budov alebo v tesnej blízkosti detských ihrísk
  - premiestňovanie zberných nádob na miesto nakládky odpadkov do zberného vozu pre odvoz odpadkov bolo čo najľahšie
  - stanovištia boli podľa možnosti kryté, nádoby uložené na spevnom podklade, chránené proti dažďu, vetru a slnku
  - povrch stien a podlaha stanovišťa boli hladké a ľahko čistiteľné
  - pre zberné nádoby umiestnené v miestnosti obytného objektu, bolo zabezpečené jej dobré vetranie
  - stanovištia pre zberné nádoby na odpady, ktoré sú mimo budovy, boli uložené pokiaľ je to možné v miestach pohľadovo odľahlých a maskované zeleňou. Vzdialenosť týchto stanovišť od domu má vyhovovať z hľadiska verejnej hygieny a donášky verejných odpadkov a donášky odpadkov z príľahlých domov
  - bol k nim zabezpečený dostatočne široký prístup
  - vzdialenosť stanovišťa zberných nádob od miesta nakládky nebola pokiaľ je to možné vo väčšej vzdialenosti než 10 m a bol k nim bezpečný a dostatočne široký prístup
  - pri novej výstavbe sídlisk investori /projektanti/ boli povinní rešpektovať zásadu, že stanovištia pre zberné nádoby na odpady majú byť umiestnené tak, aby ne spôsobovali hygienické a estetické závažia a aby zberný voz mohol prísť do ich bezprostrednej blízkosti. Inak OV MNV stavbu nepovo-

lí. Preto investor alebo ním poverený a splnomocnený projektant vždy prejedná otázku stanovišťa so stavebným orgánom MNV a okresným hygienikom.

- Vyhradené miesto zberných nádob určí majiteľ po prerokovaní s domovým dôverníkom a OPKS.
- Ak nastanú okolnosti, ktoré znemožňujú alebo podstatne sťažujú prístup k vyhradenému miestu pre nádoby, je majiteľ domu povinný postarať sa o ich vynesenie až na miesto, kde je prístup možný a postarať sa o uloženie na patričné miesto.
- Pri odvoze odpadkov je povinný OPKS zabezpečiť, aby zberné nádoby boli ponechané na okraji chodníkov alebo na okraji vozoviek len po dobu nevyhnutne potrebnú pred vyprázdnením nádob a aby boli odnesené späť na pôvodné miesto.
- Vyhradené miesto zberných nádob udržiavajú v riadnom stave trvalí užívateľia, vlastníci alebo správcovia objektov na svoj náklad.
- OPKS je povinný aspoň 1 raz ročne /hlavne v letných mesiacoch/ vykonať dôkladnú dezinfekciu smetných nádob, na náklad majiteľa.

Článok 15

Príprava domových odpadkov na odvoz

- Majiteľ domu je povinný postarať sa o to, aby odpady boli v zberných nádobách riadne pripravené na odvoz. Domové odpady sú riadne pripravené na odvoz ak :
  - sú riadnym spôsobom uložené v zberných nádobách,
  - je umožnený prístup k nádobám,
  - sú uložené a upravené tak, aby ich bolo možné bez mimoriadnych ťažkostí vysypať.
- Pri ukladaní domových odpadkov do zberných nádob treba nádoby naplňovať postupne a nie je dovolené ich preplňovať.
- Do nádob nie je dovolené ukladať hmoty a odpady, ktoré nepatria do domových odpadkov /článok 1 odst.3/. Nie je ďalej dovolené do zberných nádob sypať horúci popol alebo škváru a vodou ich tam polievať, ukladať odpady mimo nádoby, alebo používať zberné nádoby na iné účely.
- Vlastník domu a OPKS musí dbať, aby domové odpady boli odvázané včas a nedochádzalo k preplňovaniu nádob a k znečisteniu stanovišťa v dôsledku oneskoreného odvozu.

(Pokrač. na 6. str.)

